

Tuỳ bút
Chủ đề: mẹ/mother's day
Tác giả: MĐ BS Vĩnh Chánh

MẶT TRĂNG NĂM NGHIÊNG

Tôi là trai út, nhỏ nhất trong nhà. Ba tôi mất vài tháng trước khi tôi được sinh ra. Mãng tôi buộc phải dấn thân bên ngoài buôn bán kiếm tiền nuôi đàn con dại 6 đứa. Anh đầu tôi vừa qua 11 tuổi, được các cha Đan Viện Thiên An, Huế, nhận vào học nội trú. Chị lớn của tôi, bấy giờ mới 9 tuổi, đang học tiểu học ở trường Đồng Khánh, đã phải gánh vác trọng trách coi trong ngõ ngoài. Mỗi xế chiều, trên đường đi học về thường ghé chợ Bến Ngự để mua thức ăn với giá rẻ trước khi chợ vắng, rồi phụ với o người làm nấu nướng. Ngoài chuyện theo dõi học hành của 3 người em kế mình, Chị còn phải lo săn sóc tôi trong những năm đầu tiên. Tôi nghe kể lại, những khi tôi khóc vì đói mà Mãng tôi không có nhà, Chị vội bồng tôi sang nhà Cô tôi ở gần đó, xin cho tôi được bú vú chung với con trai của Cô cùng lứa tuổi tôi. Chị bồng ẵm tôi, cho tôi ăn, ru tôi ngủ, tắm rửa cho tôi, may quần áo từ đồ cũ cho tôi mặc theo kiểu may cho búp bê tuy với cỡ lớn hơn.

Khi tôi bắt đầu có trí nhớ và đã biết loanh quanh chạy chơi một mình, Chị vẫn thường dẫn tôi đi tè ngoài sân cỏ bên hông nhà trước khi ngủ đêm, và đôi khi còn cầm đèn manchon dẫn tôi ra tận cầu xí ở vườn sau vì tính sợ rắn và sợ ma kinh niên của tôi. Trên bộ ván kê sát cửa sổ, tôi được nằm giữa Mãng và Chị. Vào những đêm trăng, tôi nằm nghiêng hướng về cửa sổ, theo dõi mặt trăng khi sáng trong, khi lu mờ vì mây. Bóng cây bên ngoài và của các song cửa từ từ xoay chuyển theo hướng ánh trăng, tạo ra những hình ảnh di động nhảy múa, chập chùng trong đêm khuya, mãi cho đến khi trăng rời dần khung cửa sổ để bóng tối từ từ chiếm ngự cả căn phòng. Dưới ánh trăng năm nghiêng ấy, tôi chơi trò giăng tay đưa chân lên múa trong lúc chờ ngủ.

Trăng luôn là hình ảnh tuyệt đẹp của tuổi thơ tôi ở bất cứ thời điểm nào, nơi nào. Vui trăng với anh chị em trong nhà, nghe kể bao câu chuyện thần tiên về trăng, thêu dệt mộng mơ với trăng. Chạy chơi, trốn núp rượt nhau dưới trăng với bạn bè trong xóm. Cầm lồng đèn rước Ông Trăng mỗi Trung Thu. Tranh dành trăng chạy theo mình. Nhìn trăng khi trăng vừa chớm lên, treo ngang đỉnh cây hoặc khi trăng ngã mình vào sáng. Trong tuổi thơ của tôi, từ tuổi đá dầm cho đến năm 7–8 tuổi, nhìn mặt trăng nằm nghiêng từ trên bộ ván khi tôi được nằm giữa Mãng và Chị luôn là kỷ niệm sâu đậm. Tôi đã hỏi Chị không biết bao nhiêu câu về trăng, về Ông Trăng, chú Cuội, chị Hằng Nga, Cây Đa... Hỏi trăng chạy theo mây hay mây chạy theo trăng để được nghe Chị luôn trả lời mây nhẹ nên mây bị gió thổi phải chạy theo trăng.

Xong cuối năm lớp Nhất tiểu học, Mãng tôi quyết định gửi Chị lên học trường Couvent des Oiseaux, Đà Lạt. Lý do duy nhất mãi sau này tôi mới rõ là Mãng tôi nghĩ Chị sẽ chóng lớn và mập mạnh nhờ được dinh dưỡng tốt với bơ sữa nếu được học và ở nội trú tại trường nổi tiếng này... Mỗi lần về thăm nhà trong những dịp trường tạm đóng cửa nhiều ngày như Giáng Sinh, Tết hoặc hè, Chị luôn để dành tiền mua chút quà, khi thì dâu tây, mận, cà rốt, khi thì bắp su, khoai lang khô... Đó là những khi nhà tôi vang ngập tiếng cười. Chị kể không biết bao câu chuyện của đời nội trú, của mấy người bạn nhà giàu cùng lớp được người nhà đem xe đến rước đi chơi mỗi cuối tuần, hay câu chuyện của các nàng công chúa xứ Lào, xứ Cao Mên. Toàn những câu chuyện xa lạ tuyệt vời khiến thằng bé như tôi luôn há miệng nghe một cách say sưa. Mãng tôi thỉnh thoảng chen vào, nhắc nhở các bà chị tôi đều là công chúa hết đày vì tên họ là Công Huyền Tôn Nữ, được láng giềng trong xóm Đường Đá của Phủ Cam kính cẩn kêu bằng Mụ.

Một trong những câu chuyện thần tiên Chị kể đã để lại ấn tượng mãnh liệt vào trí tôi trong bao năm là mỗi khi Chị ngồi trên máy bay từ Đà Lạt về thăm nhà, Chị đưa tay ra bên ngoài cửa sổ với bốc những cụm mây trắng vào để ăn, thơm ngọt y như kẹo bông gòn nếu nhẹ, hoặc giống như kẹo kéo sợi nếu nặng hơn vì có mưa. Câu chuyện tôi sợ nhất là mấy con đười ươi vừa đưa tay đập thành thạch vào ngực chúng vừa há miệng đỏ như máu cười từng tràng dài khi nhìn chăm hăm vào mặt trời lặn. Qua trí tưởng tượng của tôi, tôi hỏi Chị có thấy Tôn Ngộ Không đặng vân giá võ trong mây không? Chị trả lời không thấy được vì ngồi phía cửa sổ bên này, chứ nếu ngồi ngả bên kia cũng sẽ thấy như con bạn của Chị đã thấy vậy. Mỗi khi trời nổi gió mang theo nhiều sợi tơ bay trong bầu trời, Chị giải thích đây là những tơ trời do mây trên cao bị gió cuốn xuống đậu trên các cây vườn nhà tôi. Mãi sau này tôi mới biết đó chỉ là những sợi mạng nhện từ rừng thông bên cạnh nhà bay qua.

Chị từng hứa sẽ đem về cho tôi một ít mây trên trời lấy từ phi cơ trong lần tới, nhưng chuyện đó đã không xảy ra được vì Mãng tôi chỉ đủ tiền gửi Chị đi học xa 2 năm thôi, dù Chị học rất giỏi và có thư giới thiệu từ các cha ở Nhà Dòng Thiên An. Thời gian Chị trở lại Huế và vào học trường Lycée Francais cũng là thời gian tôi bắt đầu được cho học lớp Mẫu Giáo của cô Thỏa ở trường Đồng Khánh. Không như Thanh Tịnh viết “mẹ tôi âu yếm nắm lấy tay tôi dẫn đi trên con đường làng dài và đẹp...” của ngày đầu tiên đến

trường, Chị là người dẫn tôi đến trường buổi đầu tiên. Tôi nhớ mình không hề khóc, vật vã hay gây khó khăn mà ngược lại tôi tung tăng vui vẻ đi bên cạnh Chị, vì tôi đã được Chị mớm cho nghe bao chuyện vui, bao trò chơi, bạn mới tại trường. Ngoài ra tôi cũng an tâm vì biết Măng tôi bấy giờ đang dạy học ở đó. Và từ đấy, sáng nào tôi cũng lẻo đẻo theo chân các chị, khi gần đến trường ĐK Chị tách đi về hướng trường Lycée của Chị, để 2 chị sinh đôi và tôi tiếp tục đến thẳng trường ĐK.

Một năm sau khi xong phần Rước Lễ Vỡ Lòng tại trường tư của các Sơ gần nhà, tôi trở về học tiếp lớp Tư trong niên khoá mới ở tiểu học Đồng Khánh, cùng lúc Chị được cho vào học lớp Đệ Tứ cũng ở ĐK vì trường Lycée không mở tiếp lớp Troisième. Nên tôi lại có dịp đi cùng về cùng với các chị. Đó cũng là thời gian Chị được Măng tôi giao thêm trọng trách giữ tiền chợ búa và chi tiêu vặt cho gia đình. Song song với sự hãnh diện, Chị lo lắng toan tính để chặt bóp chi tiêu khi biết Măng tôi bắt đầu mang nợ vì nuôi cả bảy con 6 đứa.

Năm 1954, gia đình tôi được bà hiệu trưởng giúp đỡ cho vào ở khu vực dành riêng cho gia đình các giáo sư dạy trong trường Đồng Khánh. Lần tôi bị bệnh thương hàn thoi thóp nằm liệt giường, cứ sau mỗi giờ học từ lớp học ở lầu dưới Chị chạy lên tầng 3 của nhà để chăm sóc tôi, canh chừng người làm không cho tôi ăn đồ đặc vì sợ tôi bị lủng ruột, tôi chỉ được uống nước cháo, sữa... Đến khi tôi ăn trả bữa, Chị mua gà về để người làm hầm cho tôi ăn và mua luôn cả nho, loại trái cây tôi rất thích nhưng hiếm và rất mắc. Rồi tôi chuyển qua trường Providence theo học chương trình Pháp ngay sau hè lớp Nhì ở tiểu học ĐK, Chị là người dạy tôi đọc, học tiếng Pháp từ căn bản, và đó chữ ngay trên hình của đầu trang mỗi alphabet từ cuốn tự điển Larousse.

Khi Chị quyết định vào Sài Gòn theo học trường Dược, Măng tôi lo lắng nhiều nhưng hoàn toàn tin tưởng vào lời giải thích của Chị rằng tuy học 1 năm nhiều hơn so với 4 năm ở ĐH Huế, nhưng khi tốt nghiệp Chị có thể làm nghề tư để sống hơn dạy học mà Chị cảm thấy không mấy thích hợp. Anh đầu tôi đang học trường Y Sài Gòn, bây giờ thêm Chị đi học xa nữa, Măng tôi sẽ khó khăn nhiều về tài chánh. Nhưng rồi Chị cũng vào Sài Gòn học, và ra trường đúng 5 năm sau. Chị xin vào ở trong cư xá của các Sơ Regina Pacis tại đường Tú Xương, tản tiện từng đồng, dành tất cả số tiền nhỏ nhoi cho chuyện học và mua sách vở. Nếu có dư chút tiền nào, Chị cho người anh đầu vì “con trai bao giờ cũng có chuyện cần tiêu nhiều hơn con gái” Chị thường giải thích cho trong nhà như vậy.

Khi con gái đầu của Chị bị đau liên miên, Chị cầu nguyện Mẹ Maria giúp Chị thêm sức mạnh tinh thần. Hai năm sau khi khám phá căn bệnh tim làm cho cháu yếu đuối và chướng kinh niên, Chị kiên trì chầu chực ở Bộ Y Tế xin cho bằng được giấy phép đem con gái mình qua Thụy Sĩ để mổ tim qua chương trình Terre Des Hommes, dù đang bụng mang dạ chứa đứa con thứ ba.

Trong thời gian anh rể tôi bị trưng tập vào Quân Y và làm việc ở Quân Y Viện Nguyễn Huệ, Nha Trang, Chị mở dược phòng ngay trung tâm chợ Cầu Muối. Đó là thời gian

Mãng tôi vừa sung sướng vừa hãnh diện vì tháng tháng bà ra Bưu Điện Huế lãnh mandat mấy chục ngàn do Chị gửi về. Tôi cũng cảm thấy hãnh diện lây khi được Mãng sai đem số tiền lớn đi trả cho từng chủ nợ mà đa số là những người quen biết trong đại gia đình hay trong giới bạn làm chung ở trường ĐK. Chưa đến 3 năm thì Mãng tôi trả được hết nợ. Bao người quen thân khen Mãng tôi thật có phước khi có con gái đầu không những học hành kiêm toàn, như lời phê của một cô giáo tiểu học của Chị, mà còn biết thương mẹ và gia đình, chịu khó tảo tần cho mẹ và giỏi từ khi còn nhỏ tuổi, hiếu thảo trả hết nợ cho mẹ dù có gia đình riêng.

Sau biến cố Mậu Thân 1968, tôi theo trường YK Huế di chuyển vào Sài Gòn tiếp tục học trong 2 niên khoá. Tôi thật xúc động khi được anh chị mua sẵn một xe Mini Lambretta mới nguyên để tôi có ngay phương tiện đi học dễ dàng. Bây giờ Chị đã có 4 đứa con gái và chồng Chị được biệt phái về Sài Gòn làm việc ở Nha Tiếp Liệu thuộc Bộ Y Tế. Vài năm sau, với tinh thần luôn học hỏi, anh theo học và đậu Cao Học Quản Trị Kinh Tế, được đưa về làm giám đốc trường Quản Lý Bệnh Viện. Đó cũng là thời điểm anh chị tôi mở hãng bào chế thuốc Alpha, nằm ngay trên lầu 2 và lầu 3 của dược phòng của Chị; anh lo về phần điều hành quản trị, Chị lo về phần chuyên môn nghiên cứu, sản xuất các món thuốc thông dụng và tiếp thị.

Hãng Alpha chuyên sản xuất những gói bột chữa trị những bệnh thông thường ở trẻ con như nóng sốt, ho, ban sởi, thương hàn, tiêu chảy, ói mửa... Đồng thời hãng sản xuất luôn cả dầu gió xanh, dầu gió nóng. Những dược phẩm này rất được ưa chuộng và bán hầu như trong mọi chợ, các tiệm tạp hóa, các bến xe đò. Thương nghiệp tốt dần, cơ sở kinh doanh đang trên đà phát triển mạnh thì Miền Nam sụp đổ. Anh chị tôi chỉ kịp mang 4 đứa con chạy ra khỏi nước trong ngày 29 tháng 4, 1975, bỏ lại tất cả sự nghiệp xây dựng trong hơn chục năm qua.

Tại Mỹ, anh rể tôi làm thợ cắt cỏ, chị tôi làm ở một hãng may kỹ nghệ mà tiền trả lương dựa trên số sản phẩm may được mỗi giờ. Chị siêng năng làm việc ngày đêm, lúc mới vào nghề được trả 50 cents mỗi giờ, năm sau lên đến cả \$15.00 mỗi giờ và được chủ tin cậy giao chìa khoá hãng vào may ngày đêm lúc nào cũng được. Sau gần một năm cắt cỏ, anh rể tôi mới xin được vào làm việc ở hãng Allergan tại Irvine. Và chưa đến 2 năm sau khi rời trại Pendleton, anh chị mua căn nhà đầu tiên ở Mission Viejo, bắt đầu thực hiện giấc mơ an cư lạc nghiệp trên xứ người.

Không thoả mãn vì tương lai bấp bênh của chính mình và nhất là các con kề cận tuổi vào đại học, cả anh chị tôi vừa làm việc ban ngày vừa thức đêm kèm nhau học lại chuyên môn. Năm 1978 cả hai đều đậu cùng một lúc chứng chỉ Clinical Lab. Scientist (tức là Medical Technologist sau này) và nhanh chóng xin được việc làm trong phòng thí nghiệm của bệnh viện, cùng là khi hãng may của Chị dời đi nơi xa hơn. Anh làm 2 full time jobs tại 2 bệnh viện khác nhau, Chị làm 2 ½ full time jobs, cũng ở 2 bệnh viện cách xa nhau cả 50 miles. Như một giàn máy hoạt động nhịp nhàng ăn khớp, anh chị tiếp tục làm việc không nghỉ, xây dựng và củng cố tương lai gia đình, chu cấp cho các con vào

các đại học công và tư, CSU Fullerton, UC Riverside, rồi UC San Francisco, Loma Linda, UOP... rông rãi trong suốt hơn 18 năm, riêng chị vượt thoát 3 tai nạn giao thông trầm trọng với xe hoàn toàn phá hủy nhưng lại không một chấn thương nặng.

Dù bận rộn bao nhiêu, từ công việc ở sở, cho đến việc nhà, nuôi dạy các con, Chị luôn tìm cách cầu nguyện giữa những khi rảnh rỗi, trong ca trực đêm ở bệnh viện, xin Đức Mẹ giúp Chị vượt qua những lúc đuối sức hay trở ngại căng thẳng trong công việc, cho gia đình bình an và các con nên người – như Mãng tôi từng đưa gia đình đi hành hương nhiều lần tại Nhà Thờ La Vang, và mỗi tối cùng nhau đọc kinh Đức Mẹ, cầu xin Mẹ ban ơn cho gia đình qua mọi sự dữ. Như một sắp đặt nhiệm màu, cứ sau mỗi đứa con tốt nghiệp, anh hoặc chị mất đi một công việc vì các bệnh viện liên doanh và sáp nhập với nhau. Vài năm sau, khi con gái út tốt nghiệp Nha Sĩ và thành hôn, chị nghỉ hẳn luôn ở nhà, chỉ anh còn đi làm thêm vài ba năm rồi cũng về hưu luôn.

Vì hoàn cảnh chồng mất sớm, Mãng tôi phải đóng vai vừa của một người cha đi ra bên ngoài làm việc nuôi gia đình, nghiêm trang cứng rắn dạy dỗ con cái bên trong nhà, vừa mang trọng trách của một người mẹ luôn lo lắng đến phúc lợi của con mình, cảm thông và nhạy cảm với những nhu cầu của con. Riêng phận tôi là con út, đôi khi tôi cảm thấy thiếu thốn tình thương. Chị là người san sẻ bù đắp bao thiếu thốn cho tôi, đem đến cho tôi bao dịu ngọt trong tình thương qua săn sóc lo lắng, kể cả dạy dỗ khuyên răn. Từ thuở còn bé cho đến bây giờ. Khó kể cho hết tình thương Chị đổ xuống cho tôi, từ chuyện giúp đỡ tiền bạc cho Tôi ăn học trong những năm ĐH, tiền tiêu xài những khi tôi vào chơi Sài Gòn 4–5 lần mỗi năm, tiền in luận án y khoa, gởi tiền nuôi vợ chồng chúng tôi sau 1975 khi tôi tù tội cho đến khi chúng tôi đến được bên bờ tự do... Thời gian gần đây, nhân dịp ghé thăm thân phụ của anh rể ở gần nhà tôi, anh chị thường tạt ngang nhà chúng tôi một hai lần mỗi tuần, lần nào cũng mang theo chút quà, ngồi chơi năm mười phút, nói đôi ba câu chuyện thân tình, như để khích lệ, nâng đỡ tinh thần và sẵn sàng chia sẻ buồn vui. Anh chị nhẹ nhàng nhắc nhở đến việc cầu nguyện, gìn giữ linh hồn, thật sự quan tâm đến hạnh phúc gia đình của thằng em út.

Nơi Chị, tôi học được cách ăn ở tử tế phúc hậu, cách cư xử ngay thẳng công minh, sự cảm thông và tính rộng lượng. Nơi Chị, tôi biết được sự cao quý của hy sinh cho gia đình cha mẹ anh chị em song song với sự đảm đang chu toàn bổn phận làm vợ làm mẹ, vun xới tương lai cho con cái. Qua Chị tôi thấy được hình ảnh của một người mẹ nhân từ, kiên nhẫn, hiền hòa nhưng cứng rắn nếu cần. Chị đã từng lặp lại câu nói của Mãng tôi khi dạy con mình “Nghèo không phải là cái tội. Học dốt và nhất là không chịu học để thành người tốt mới là cái tội”.

Và qua Chị, tôi nhìn thấy được sự thiêng liêng của đức tin và sự tin tưởng vào cầu nguyện khi khổ cực cũng như trong sung sướng. Cũng bởi lẽ đó, Chị tôi mới có được người chồng đúng theo nghĩa “đằng sau sự thành công của người vợ là một người chồng vĩ đại”. Và cũng vì vậy, Ông Trên mới ban phước cho 4 con gái của anh chị, gồm 3 nha sĩ và 1 bác sĩ, đều là những công dân ưu tú trên nước Mỹ.

Chị không ngừng khẳng định nước Mỹ là xứ sở của cơ hội, chỉ cần chịu khó và cầu tiến thì ai cũng sẽ thành công. Đồng thời Chị luôn nhắc nhở các em và con cái mình, những người di dân được nước Mỹ tiếp nhận cho làm lại cuộc đời và ân hưởng sự an sinh xã hội tốt đẹp, nên biết ơn và trả ơn nước Mỹ. Tôi cũng từng được gặp những người bảo trợ anh chị trước tại nhiều buổi tiệc Cám Ôn do anh chị tổ chức trong những năm trước đây.

Trong những lúc nhớ đến Mãng tôi, những thoáng nghĩ đến Chị cũng chợt kéo về. Tuyệt diệu, triu mến, và lung linh như ánh sáng mặt trăng nằm nghiêng của tôi một dạo nào. Bù lại cho sự thiếu vắng hình ảnh của người cha, tôi luôn nhận thức Thiên Chúa và Mẹ Maria đã cho tôi may mắn có 2 bà mẹ. Hai bà tiên thay phiên cưu mang tôi từ bé cho đến khi thành người. Để khi Mãng tôi mất, chị tôi tiếp tục quan phòng cho tôi.

Ngày Lễ Mẹ 2022

Vĩnh Chánh

nguồn: [blog người phương nam](#)

Nguồn: Internet eMail by kb chuyển

*Đăng ngày thứ Hai, May 11, 2026
tkd, Khoá 10A-72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH*